

Datum: 22.07.2021

Medij: Vreme

Rubrika: Bez naslova

Autori: Zoran Janković

Teme: mađarska tradicija, folklor, jezik

Napomena:

Površina: 1092

Naslov: Slatka navika infantilizacije

Strana: 35,36,37

Festival evropskog filma Palić 2021. (1)

35

Slatka navika infantilizacije

Plešući između nevremena, pandemije, te dobrih, loših i osrednjih filmova, palički festival ipak uspeva da ostane sasvim relevantno mesto za pouzdan uvid u novitete evropskih kinematografija

Na uzorku onoga što nam je fatum namenio na uzorku prvog festivalskog vikenda na Paliću, podsetili smo se one svoje suštinske nezatnosti koja se iznova i iznova pokazuje kao tačna čak i kad smo "samo" suočeni sa atmosferskim prilikama, odnosno, ovom neprolaznom i nepobedivom lutrijom iz domena vremenske prognoze. Organizatori u hodu pronalaze alternativna prikazivačka rešenja, ali kiša i prateće nepogode u dobroj meri utiču na dinamiku i ton festivala. Srećom, filmova i dalje ima, neki su valjani, neki solidni, neki, pak, teški promašaji naravno, ne selektorski, jer je reč o novim ostvarenjima proverenih i cenjenih autora, već na prvom mestu, pa i isključivo onih na čelu autorske kolone. Dakle, tu su sve trope poznate i prisutne na svim iole viđenijim filmskim festivalima, a ovaj na Paliću to svakako jeste i sigurno će to i ostati u doglednoj budućnosti.

Glavni (takmičarski) program ovogodišnjeg festivala otvorio je britansko-američki film *Dnevnik iz Gvantanama* (*The Mauritanian*) već duže vreme iskusnog Kevina Mekdonalda, autora koji se i u domenu studijskog filma nedvosmisleno i postojano bavi lako uočljivo veoma političnim filmovima jasnog ideološkog profila. Nažalost, ovaj korektni film, proistekao iz i kod nas prevedene i objavljene knjige (objavila Laguna pre oko šest godina) vidno kaska pri poređenju sa ranijim i vidno uspelijim i kvalitetnijim Mekdonaldovim filmovima (*Dodirni prazninu, Kralj Škotske, State of Play, How I Live Now*); s druge stra-

ne, pak, teško je poreći sud da je tu u pitanju sasvim solidan film srednje struje unutar ponude ovako i slično sročeni i postavljeni filmova. Međutim, ovaj film u celini gledano ostavlja jak utisak srednjačenja i kalkulantskog uzdanja u adute koji se u trenu, već na nivou puke faktografije, uočavaju – literarni izvornik, kao neretko za filmsku adaptaciju

Dnevnik iz Gvantanama

Fotografije: promo

sasvim podatno polazište, sveopšta solidnost izrade u svim dimenzijama filma, te, naravno, zvezdasta glumačka podela koju predvode neupitno pouzdani Tahar Rahim, Džodi Foster, Šejlin Vudli, Benedikt Kamberbeč.

Da zabune ne bude, i odanost sredini puta i ovde jeste i kanda će zauvek morati da ostane sasvim legitiman autorski izbor (kao i izbor producenata, finansijera), ali se čini da je krajnji naum ipak mogao da u delo bude sproveden i u nešto odvažnijem autorskom ključu i sveukupnom pakovanju. Ovako, mimo brojnih kvaliteta i dokaza esnafske veštine i promišljenosti, dobijamo film koji deluje u dobroj meri arhaično, a da pritom ta dijahronijska odrednica ne proističe »

Datum: 22.07.2021

Medij: Vreme

Rubrika: Bez naslova

Autori: Zoran Janković

Teme: mađarska tradicija, folklor, jezik

Napomena:

Površina: 1092

Naslov: Slatka navika infantilizacije

Strana: 35,36,37

36

iz vremenskog okvira priče zasnovane na istinitim događajima i stvarnim ličnostima o sistematskom zlostavljanju i zakonskom i fizičkom maltretmanu većeg broja utamničanih u pomenutoj vojnoj bazi i na drugim lokacijama, pa, kako su mediji onomad prenosili, i u našem neposred-

nom susedstvu, bez validnog pravnog pokrića, pa i puke i konkretizovane optužnice. *Dnevnik iz Gvatanama* je tako ostvarenje koje u smislu izraza i stila stiže iz nekog drugog doba, iz, doduše, skorije, a već neko vreme prohujale prošlosti, a tako nešto se ipak ne može tek tako oprostiti

autoru Mekdonaldovog renomea i mogućnosti. Ovakvo kako na koncu biva, u vidu u kojem je sada, eto, stigao i pred naše gledateljstvo, *Dnevnik iz Gvatanama* jeste solidan film vidno zauzdanih kreativnih i autorskih pretenzija koji se lako gleda, uz procenu da pritom dosta brzo vetri iz pamćenja iole ambicioznijeg i gledalačkoj strasti predanog filmofila. Na drugoj strani imamo izvrsnu glumu Tahara Rahima, koji liku svog zatvorenika mudro dodaje i dimenziju suptilno utkane nežnosti, te uvek sigurne Džodi Foster, dok se metodistički glumački manirizam Bendedikta Kamberbeča ipak mora podvesti pod primer odveć ekspresivne glume za koju zbilja nije bilo preke potrebe. Na planu ideja ovaj Mekdonaldov film podseća na ono dobro, a možda i opšte poznato – na infantilnu bahatost sistema kojoj je zaljubljenost u vlastite mogućnosti represije nad slabijim i već uniženim jedna od prevashodnih, možda i motivacionih svrha postojanja.

Hrvatski sineasta Zrinko Ogresta je u dovoljnoj meri i najnovijim filmom, koprodukcijom Hrvatske i Srbije, pokazao svoju već davnih dana potvrđenu rediteljsku i širu autorsku formu. Nevolja je, međutim, što je njegov *Plavi cvijet* ipak nedo-

voljno razaznatljiv film za autora u čijem se opusu nalaze, recimo, izvrsno-odlične *Krhotine* iz poodavne 1991. godine. *Plavi cvijet* nekako gotovo svim svojim aspektima na um brzo dovodi svedenost kao, reklo bi se, krovni idejni koncept; to je evidentno počev od samog mikrozapleta o očito sporo tinjajućem sukobu otuđenog para majka-ćerka, koji će ponovo izbiti na površinu kada majka zarad medicinskih pregleda dođe u veliki grad, pri čemu će onda nužno morati da na površinu izbiju stare neravnine i trenja koja, naravno, kako to obično biva, ne proizilaze samo iz nerazrešenih konfrontacija, već i iz onog prećutanog, skrajnutog, a, eto, i dalje prisutnog i bolnog. Ogresta pomenutu dra-

matuškiju postavku priče ovog filma smešta u, doduše, precizno postavljen okvir svedene naturalističke, hiperverbalizovane, dobrim delom duo-drame, pri čemu će se negde pri sredini obelodaniti još jedan front čije su akterke takođe silno posvećene pasivno-agresivnoj frontovskoj borbi i igri nadgornjavanja, a reč je o krupnim šumovima na planu odnosa glavne junakinje Mirjane i njene očekivano buntovne ćerke u burnom hormonskom i drugom vrtlogu puberteta. Istini za volju, u samoj završnici *Plavi cvijet* krene put dovoljno vešto nakalemljenog nadrealnog ukrasa, ali tada već biva prekasno da se u izvesnom smislu zamašniji razbokori naglašeni verizam ostatka ovog dela. Glumački dvojac Vanja Ćirić – Anja Šovagović Despot pruža zadovoljavajući primer sinergijski obojene glumačke saigre, dok najjači utisak film ipak ostavlja u segmentu koji se tiče zajedničke večeri tri glavne junakinje, gde taj tih i izvesni cunami progutanog gneva dobija kinestetski najupečatljiviji ekvivalent. Ipak, ukupno uzev, a to je pokazao i recentnijim naslovom *S one strane*, Ogresta mora i kadar je za bolje, a film gledaocima u samom finalu ostavlja prilično gorak ukus kada se možda i ključni dramski momenat čitavog filma odigra-

podno jasno pozicioniranog i veoma upadljivog panoa sa reklamom, očigledno, jednog od sponzora filma. Taj detalj, doduše, podosta govori i o stanju stvari u ovdašnjim kinematografijama, a u ravni implicitnog podseća nas kako smo sa tačke gledišta onih koji upravljaju našim, naravno, iznuđenim i naučenim konzumerističkim navikama i navodnim potrebama, žrtve beskrajne infantilizacije, uostalom, baš kao što se infantilizacijski balast brižno prenosi s kolena na koleno i unutar porodice koja je u žiži ovog, takođe sveukupno solidnog filma Zrinka Ogreste.

Na dosadašnjem, naglasimo, malom uzorku viđenog na Paliću najkrupnije razočaranje predstavlja novi film uvek cenjenog i zanimljivog Bruna Dimona; njegov film ciljano generički nazvan *Francuska* predstavlja iznimno rečit primer potpunog promašaja kakav je možda i sudbinsko neizostavan u opusu svakog prestižnijeg reditelja. Dimon, autor čuvenog i i dalje uticajnog *Čovečanstva*,

ovde u središtu ima lik samoljubive TV voditeljke Frans de Mer, autorke TV pričaonica, ali i nazovi-hrabrih reportaža sa brojnih ratišta i poprišta oružanih sukoba. Dimon se ovde opredelio za neretko upitni posprdni ton, koji se, pak, zadržava s ovu stranu komedije i komičnog, te se našao na uvek skliskom terenu satire bez suštinske oštine, a onda i polemičkog filma koji ne donosi ništa esencijalno novo u baratanju već obradeno obradeno gradom. Dimonova *Francuska* tako dosta brzo srlja put zamke filmova o suštinski nedopadljivim likovima (junacima, odnosno, anti-junacima), čija iritantnost posledično vodi do iritantnosti i čitavog filma, a čija ispraznost zapravo biva tek neželjeni ali ipak izrazito precizan odblesak jalovog autorskog koncepta i pristupa – a uz to autora od kog sa puno prava očekuje znatno inteligentnije, bolje, odrešitije, pa i kinestetski vrednije. Lea Sejdu u naslovnoj roli naprosto nema šta da ponu-

Datum: 22.07.2021

Medij: Vreme

Rubrika Bez naslova

Autori: Zoran Janković

Teme: mađarska tradicija, folklor, jezik

Napomena:

Površina: 1092

Naslov: Slatka navika infantilizacije

Strana: 35,36,37

di osim svoje lepote, te se brzo prepusta, gle čuda, opet iritantnoj persiflaži, a gledaocima onda ostaje da domaštavaju i učitavaju dodatni, a samim tim i diskutabilan smisao, pri čemu se, eto, može polemisati da li Dimon, između ostalog, u ovom filmu proziva i taj dvokraki proces manje-više dragovoljne infantilizacije – autoinfantilizacije kao u slučaju glavne junakinje, kojoj, kanda, najteže pada oproštaj od narcisoidnosti kao uvek validnog dokaza pogubne nezrelosti, i infantilizacije kojom smo izloženi putem medija i onih koji kroje javno mnjenje, onih koji se paternalistički odnose i prema našim konkretnim mišljenjima i procenama krupnih društvenih zbivanja i pojava, a čiji su integralni i mamiparni deo upravo pojave poput Frans de Mur, posrnulog potpornog stuba ovog veoma diskutabilnog filma koji nam je, da bude naglašeno i to, stigao samo par dana nakon premijere na ovogodišnjem Kanskom filmskom festivalu, gde, sasvim razumljivo, i za ovakvo izdanja autora kao što je Dimon mora da ima mesta.

I, da, i na Paliću je (ovoga puta u programskoj selekciji "Novi mađarski film") prikazan odličan film *Pripreme da ostavimo zajedno na neodređeno vreme* rediteljke Lili Horvat. Od svih pomenuatih, ovaj vanserijski mađarski film na najkompleksniji i filmski najzbudljiviji način stiže do krunske poente – priča o očito prigušenim teskobama okovanoj, cenjenoj neurohirurškinji koja se, kako se čini, iz čistog hira iz SAD vraća u rodnu Mađarsku kako bi ušla u trag muškarcu u koga se u trenu zaljubila u sebi sjedinjuje prefinjenost savremene arthaus melodrame vrhunskog soja i ciljano zauzdanu žanrovsku preciznost koja koren vuče iz psiho-triletra, a sa očiglednim nadahnućem i u Hičkokovoj *Vrtoglavicima*, baš kao i suptilnu odu često prezrenoj čulnosti. Pomenu to ostvarenje tako u isti mah biva enigmatična priča o opsesiji i krajnje rečit filmski parnjak nastojanjima da se pronikne u tajne ljudskog uma i komšinice mu psihe. A i nosi ga glavna junakinja do kojoj je gledaocima veoma stalo, već negde pre isteka prve rolne. ¶

ZORAN JANKOVIĆ

